

**SYTUACJA EKONOMICZNA
POLSKIEGO ROLNICTWA
PO AKCESJI DO UNII EUROPEJSKIEJ**

WARSZAWA 2009

**SYTUACJA EKONOMICZNA
POLSKIEGO ROLNICTWA
PO AKCESJI DO UNII EUROPEJSKIEJ**

SYTUACJA EKONOMICZNA POLSKIEGO ROLNICTWA PO AKCESJI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Praca zespołowa pod kierunkiem
prof. dr hab. Józefa Stanisława Zegara

Zespół:

dr Barbara Chmielewska
mgr inż. Marcin Cholewa
mgr Mariusz Dziwulski
dr inż. Zbigniew Floriańczyk
dr inż. Lech Goraj
prof. dr hab. Andrzej Kowalski
dr inż. Mariola Kwasek
prof. dr hab. Jacek Kulawik
dr inż. Stanisław Mańko
dr inż. Joanna Pawłowska-Tyszko
doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
dr inż. Aldona Skarżyńska
prof. dr hab. Aldon Zalewski
prof. dr hab. Józef St. Zegar

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

WARSZAWA 2009

Autorzy publikacji są pracownikami
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowego Instytutu Badawczego

Recenzent
prof. dr hab. Marian Podstawka

Opracowanie komputerowe
mgr inż. Bożena Brzostek-Kasprzak

Korekta
mgr inż. Joanna Gozdera

Redakcja techniczna
Krystyna Mirkowska
Leszek Ślipki

ISBN 978-83-7658-090-6

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowy Instytut Badawczy
00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984
tel.: (0 22) 50 54 444
faks: (0 22) 50 54 636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl
<http://www.ierigz.waw.pl>

SPIS TREŚCI

Wstęp (<i>Józef Stanisław Zegar</i>)	5
I. WPLYW AKCESJI DO UNII EUROPEJSKIEJ NA WARUNKI EKONOMICZNE ROLNICTWA (<i>Andrzej Kowalski</i>)	7
1.1. Uwagi wprowadzające	7
1.2. Wzrost gospodarczy w okresie akcesji	8
1.3. Sytuacja produkcyjno-ekonomiczna polskiego rolnictwa w pierwszych latach członkostwa w UE	17
1.4. Perspektywy rozwojowe rolnictwa w świetle zapowiadanych zmian WPR	23
II. CZYNNIKI RYNKOWE	33
2.1. Relacje podaży-popytu (<i>Jadwiga Seremak-Bulge</i>)	33
2.2. Ceny rolne (<i>Jadwiga Seremak-Bulge</i>)	40
2.3. Rynek środków produkcji (<i>Aldon Zalewski</i>)	45
2.4. Marże przetwórstwa rolno-spożywczego i handlowe (<i>Jadwiga Seremak-Bulge</i>)	49
2.5. Koszty i dochody wybranych produktów rolnych (<i>Marcin Cholewa, Mariusz Dziwulski, Aldona Skarżyńska</i>)	56
III. FINANSE ROLNE (<i>Jacek Kulawik, Joanna Pawłowska-Tyszko</i>)	66
3.1. Przepływy finansowe	66
3.2. Kredytowanie rolnictwa	72
3.3. Ubezpieczenia i podatki	73
IV. DOCHODY	81
4.1. Dochody przedsiębiorców rolnych według rachunków ekonomicznych dla rolnictwa (<i>Zbigniew Floriańczyk</i>)	81
4.2. Warunki ekonomiczne gospodarstw rolnych w świetle danych FADN	87
4.2.1. Sytuacja ekonomiczna gospodarstw indywidualnych z pola obserwacji FADN (<i>Stanisław Mańko</i>)	87
4.2.2. Dochody rolników prowadzących nieprzerwanie rachunkowość rolną w latach 2004-2008 (<i>Stanisław Mańko</i>)	96
4.2.3. Dopłaty bezpośrednie i obciążenia finansowe w gospodarstwach FADN (<i>Stanisław Mańko</i>)	102
4.2.4. Rola dopłat w finansach gospodarstw rolnych (<i>Lech Goraj</i>)	105
4.2.5. Dochody rozporządzone gospodarstw domowych rolników (<i>Barbara Chmielewska</i>)	112

V. WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI WIEJSKIEJ (<i>Mariola Kwasek</i>)	118
5.1. Infrastruktura na obszarach wiejskich	118
5.2. Konsumpcja	123
5.3. Mieszkania i ich wyposażenie	128
5.4. Ochrona zdrowia	132
5.5. Wykształcenie	133
5.6. Kultura	134
Zakończenie (<i>Józef Stanisław Zegar</i>)	138